

dela jesu: »Les precieuses ridicules«, »L' Ecole de femmes«, »Tartuffe«, »Le Misanthrope«, »L' Avar«, »Le Malade imaginaire«, i druga. U ovoj komediji »Smešne precioze«, Molière je uspešno opisao život i smešne osobine devojaka, koje su ltele u svemu da budu originalne, otmene i duhovite. Njihov kostim, govori i običaji bili su interesantni i konvencionalni. Taj njihov život, običaje i romantičnu ljubav Molière je najlepše izneo u veseloj komediji »Le precieuses ridicules«, koju ovom prilikom, sa zadovoljstvom, prikazujemo i svima čitaocima preporučujemo. — Veritas.

—k K. Ewald: Tiho jezero in druge povesti. Slovenski mladinski povelj Pavel Holec. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 26 Din. — Umetniško izdelana naslovna stran nam pokazuje tiho jezero, ki pa kmalu postane čitatelju kraljestvo odkritih prirodnih skrivnosti iz življenja vodnih in obvodnih živali. Mično biološko pripovedovanje vzbuja pozornost in prikupe knjigo mladini in odraslim. Knjiga ni samo zabavna temveč tudi poučna. Kdor je čital Ewaldovo »Mat narava pripoveduje«, ki jo je tudi izdala Učiteljska tiskarna, ta ne bo zamudil si nabaviti tudi Ewaldovo »Tiho jezero«. Poleg »Tihga jezera« izpopolnjuje knjigo še šest Ewaldovih mičnih in ljubkih povestil in to: Prazne sohe. — Četvero dobrih prijateljev. — Gosenica kapusovega belina. — Ljupčica. — Smrekovi precl. — Dvanaest sester. — Paglavci. Ena bolj mična kot druga. Vnanja oprema je knjigi prvovrstna bodisi glede papirja in tiska, posebno pozornost pa vzbija naslovna stran, ki je izdelana v barvotisku. Prav toplo priporočamo knjigo vsem knjižničarjem in tudi vsem šolam, ker je knjiga prikladna tako za odrasle kakor za mladino. Cena ji je izredno nizka.

—k Milan Pugalj: Zakonci. Drugi natis. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Ljubljana 1924. Str. 150. Cena elegantno vezani knjigi Din 28. Milan Pugalj je znan po svojem mičnem pripovedovanju in po jezikovni spretnosti ter se priljubljuje vsakemu novemu čitatelju, ki ga vzame prvič v roke. Vsečina »Zakoncev« nam kaže niz naslovov, ki jih vsebuje delo i. t.: Ljubica. — Stava. — Obisk. — Albina in dva zakonska moža. — Znamenje. — Reza tega ne razume. — Stara korenina. — Rubežen. — Zavist. — Na počitnicah. — Da je knjiga dobra, ni potreba posebej dokazovati, saj je najboljši dokaz to, da je razprodana in da je doživela drugi natis. Priporočamo jo ljubiteljem zabave in dobrega čtiva. Knjiga je okras vsaki domači, društveni in javni knjižnici, ker ima tudi elegantno vnanjo opremo.

—k L. Novak: Ljubosumnost. Mesto raznega sumljivega blaga, ki je često poleg drugih slabosti še tudi precej spolzko hoče Splošna knjižnica nuditi dobra oderska dela domačih in slovanskih avtorjev. S pričnojnim zvezkom, ki vsebuje tak prevod iz češčine, bo našim odrom gotovo ustreženo. Ljubosumnost je namreč veseloigra v najboljšem pomenu besede. Napeto res šegavo dejanje, jasno karakterizirane osebe, sočnost sloga — to vse so vrline, ki določajo, poleg tega je scenerija priprosta in število oseb majhno, tako, da je uporičitev omogočena povsod, zato pričakujemo, da bodo naši odri pridno segali po tej igri. Oprema je lepa, cena pa uprav malenkostna.

Učiteljski pravnik.

KRIVICA ZA UČITELJE, KI MORAJO K VOJAKOM.

Po členu 133. uradniškega zakona in členu 48. vojnega zakona se odpušča državni uslužbenec iz državne službe radi odsluženja predpisane roka v stalnem kadru. Tudi dijaku, ki gre takoj po študiju odslužit vojaški rok, se ne šteje te dobe v službeno leta.

Krivica se pa zgodi onim učiteljem, ki so kot začasni učitelji nesposobni za vojno službo in se jih sprejme v državno službo s stalnim mestom. Če so naknadno priznani sposobnim ter po odsluženju kadrskega roka hočejo na svoje stalno mesto, ga ne dobe več, ampak morajo ponovno prositi za nameščenje, kakor vsak drug začasnik.

Ta krivica se tiče največ uradnikov II. kategorije, posebno učiteljev. Učitelj, ki je dovršil učiteljske z 18 letom je sprejet v državno službo. Če je sposoben za vojno službo šele s 24 letom, ima tedaj že 6 let službe ter je po členu 16. uradniškega zakona zadobil stalnost. Z ozirom na njegovo službo, izobrazbo in očno na prejel po členu 62. točka 1., 2. in 3. uradniškega zakona stalno službeno mesto.

Popolnoma napačno je, da mora tak učitelj znova prositi po odsluženju roka pri vojski za nameščenje, kar se tudi dogaja, dasi členi 22., 23., 62., točka 7. uradniškega zakona govore ugodno za take nameščence.

Se večja krivica se godi takim učiteljem, če so oženjeni. Njih obitelji so v takem slučaju prepuščene same sebi, odvezto jim je stanovanje in če nimajo premoženja, so izpostavljene stradanju in morajo živeti od miloščine drugih, ker od člena 327. vojnega zakona imajo zelo malo koristi.

Po členu 50. c) vojnega zakona so vojne službe oproščeni popolnoma vsi

edini hranilci družin, ki plačujejo letno pod 20 Din davka.

Ta člen se pa ne razteza na državne uradnike, zato bi bila država dolžna in poklicana, da bi v tem času vzdrževala družine prizadetih ali bi pa tudi na nje raztegnila člen 50 c) vojnega zakona.

Najsrečnejša rešitev bi bila za oboje in za narodno prosveto tudi, ako bi učitelji odslužili vojni obvezni rok kakor prej, po 3 mesece v letu v času velikih počitnic in da se jih v tem času ne razreši od učiteljske službe (oni, koji so sprejeti), temveč se jih smatra kakor bi bili na dopustu s pravico do vseh dohodkov, ki jim pripadajo.

Dokler se to ne doseže, je vlada dolžna, da jim v prvem slučaju po odsluženju vojaškega roka vrne prejšnje mesto, v drugem slučaju pa tudi, da zagotovi družini prizadetih v tem času eksistenčni minimum. »Nar. Prosv.«

—Š Ali bi se dalo proti redukciji ali upokojitvi s kako prošnjo ali pritožbo kaj doseči? Odgovor. Člen 228. novega zakona o uradnikih in drugih državnih uslužbencih civilnega reda pravi: »Zoper odločbo, s katero se uslužbenec prevede po tem zakonu, je dopustna pritožba na državni svet v 30 dneh po priobčitvi. Zoper odločbo, s katero se uslužbenec ne prevede po tem zakonu, ni pritožbe.« Kadar prejmete dekrete, da ste prevedeni, naj si vsak na podlagi določil službene pragmatike izračuna, če je uvrščen v pravo kategorijo, položajno skupino in zlasti plačilno stopnjo. Ako se bo čutil kdo, ko prejme odlok, da je preveden in kam je uvrščen, v svojih po pragmatiki zajamčenih pravicah prikrajanega, kar se bo najčešče zgodilo ravno s tem, da se mu bo štel manj službenih let nego jih ima resnično, ima državni uslužbenec po členu 228. službene pragmatike pravico vložiti proti uvrstitvi tekom 30 dni pritožbo na državni svet. — Drugače pa je, če sploh ni preveden, to je, če je uslužbenec na podlagi redukcije odpuščen ali upokojen. Zoper neprevedbo po novem zakonu, to je zoper redukcijo ni nobene pritožbe. Pritožijo se prizadeti lahko na državni svet le v tem slučaju, če so bili reducirani po 1. januarju 1924, ker zakon določa, da se vsi, ki do tega dne ne dobe obvestila, da niso prevedeni, smatrajo za prevedene. — Kako se kolekujejo pritožbe na državni svet, o tem poročamo na drugem mestu.

—Š Kolekovanje pritožb na Državni Svet. Po tarifi postavki 52. zakona o takсах in pristojbinah je postopati glede kolekovanja sledeče: Za pritožbe (tožbe), prijavljene državnemu svetu zoper ukaze ali postopanje vseh administrativnih oblastev je plačati takso 100 Din. Za državne uradnike pa je sledeča izjemna določba, pod »pripombo i.«, ki se glasi: Za pritožbe (tožbe), ki jih vloga državni nameščenec pri državnem svetu zoper odločbo, s katerimi se mu je kot državnemu uslužbencu prekršila pravica, se ta taksa ne plačuje v naprej. Pobere se naknadno samo, če državni svet potrdi odločbo, zoper katero je bila pritožba (tožba) vložena. Plačilo odredi ali izvrši ono oblastvo, ki je izdalo prvo odločbo.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljem, ki delujejo pri gospodarskih podjetjih. Dvig dinarja povzroča gospodarske krize, s katerimi moramo za dogleden čas še vedno računati. V informaciji prinašamo informativno poročilo, ki ga prinaša »Trgovski list« in se glasi: »Dvig dinarja je popolnoma upravičen. Naše prilike se očividno urejajo. Budžet je uravnotežen, naša trgovska bilanca je nehala biti pasivna. Celo trditi smemo, da je njena jaka aktivnost samo vprašanje kratkega časa, ker pada uvoz, a raste izvoz. To so pozitivni razlogi, ki ženejo dinar kvišku. Ako še bodoča letina uspe, smemo v svoji mednarodni trgovini že to leto računati z jakim plusom. S temi okolnostmi se mora že danes računati. To so pozitivne činjenice, ki morajo dajati pravec vsakemu gospodarskemu delu. Orijentacija našega gospodarstva se mora v temelju izpremeniti napram oni pred letom dni. Dočim je še nedavno naše gospodarstvo računalo s stalnim padom našega denarja, se mora že danes računati s stalnim dvigom. Vse kupčije treba voditi na račun dviga dinarja, to mora postati aksiom gospodarskega dela. Radi verjamemo, da pridejo v težke nepravilike, ki so vršili svoje delo v nasprotni bazi. Vsi oni, ki so zadolženi v dinarjih preko svojih sil,

bodo komaj preboleli to »krizo ozdravljenja«. Manj zadeti bodo oni, ki imajo večje obveze v tuji valuti, ker bo polagoma z dvigom dinarja padla njih zadolženost ter ostane kot breme samo preobilna roba, ki danes ni več garancija za ohranjanje imovine. Danes je še težko govoriti o ukrepih, ki so potrebni ob času dviganja dinarja. Vsekakor je v tem primeru glavno pravilo, rešiti se čimprej predrago nabavljene robe, ker je danes potreben ravno obraten postopek napram onemu ob času, ko je padal dinar. Vsekakor treba opreznosti. Vsak oprezen trgovec posveti posebno pozornost novonastalim činjenicam in se ne bo dal omaniti od samih želja, ker življenje ni odvisno od želja, marveč od dejstev, ki so danes čvrsta in neizprosna. Dinar raste in s tem se menja način 10-letnega poslovanja, ko je bila roba vse, a denar nič — sedaj je denar vse in to več nego vse, ker ne raste samo po vrednosti, ampak ga celo nedostaja za najnujnejše poslovanje. V znamenju dviga dinarja treba delo podvojiti in biti dvakrat oprezen. Tudi mi smo mnenja, da je treba opreznosti, pa tudi hladnokrvnosti. Prenaglenje ni nikjer dobro. Tudi na blagovnem trgu ne smemo biti nestrpni: cene imajo svoj tempo. Računati treba sedaj spriču hitrega dviga tudi še s precejšnjimi viščinami. Zakaj poleg normalnega naraščanja vrednosti dinarja, ki ga povzročajo splošni in posebni razlogi, trenutno vplivajo v hitre skoke vsekakor tudi močnejše ponudbe tujih valut, ki prihajajo na trg sedaj potem, ko so se prej dolgo drževale iz različnih razlogov. Za državo samo, ki ima velike obveze v tujini, in za njeno gospodarstvo je dvig dinarja naravno znamenite važnosti. Gotovo je, da stojimo pred velikimi problemi v gospodarstvu in politiki.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina: učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj 250 Din; Tominc Blaž, nadučitelj, Globoko pri Brežicah, 20 Din; Zdošek Bogomir, nadučitelj v Letušu 10 Din; za Ganglov kamen: učiteljski pri Sv. Križu tik Slatine (Leban, Slejko, Kecelj, Verk, Jerl, Kit) 60 Din; z zadnjič izkazanimi 6022 Din = 6082 Din. Iskrena hvala! — Tovariši blagajniki, ko pošiljate prispevke za U. D., označite na pošiljki, ali je znesek članarina, ali darilo, ali prispevek h Ganglovemu kamnu! — M. Kozuh, blagajnik.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Janko Kokotec, nadučitelj v Osilnici ob Kolpi, drugo obveznico 7% državne posojila za Din 100; Štefanija Šmalc, učiteljica v Osilnici ob Kolpi, Din 20. Gabrijel Grilec, nadučitelj na Studencu pri Sevnici, Din 65, nabranih na Raki na poslovilnem večeru tovarišice Lojzke Weissove, ki zapušča učiteljski in samski stan. Skupaj Din 185, zadnjič izkazanih Din 11.072 = Din 11.257. Lepa hvala! — Odpr srce, odpr roke ubogi učiteljski vdovi, ki jo tarejo skrb za nepreskrbljeno dete in toži s pesnikom Ganglom: »A dušo skrb mi neprestano bega: Kaj bo iz tebe, zlato moje dete?« (E. Gangl »Materine sanje«).

— Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Članarina za učiteljski konvikt za leto 1924. 4. Ivan Dimnik strokovni učitelj v Ljubljani, Din 10. 5. Slavoj Dimnik, vodja državnega dečjega doma v Mariboru, Din 10. Vivant sequentes! — Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Pokrovitelji učiteljskega konvikta. (Tretji izkaz): Bohinec Ivanka, Praprotnik Miroslav, Dequal Ciril, Ušeničnik Gizela, Krušič Pavla, Urbančič Franja. Pokroviteljina znaša Din 250 enkrat za vselej. Vseh pokroviteljev je 49. Kdor daruje Din 250 brezobsega posojila, postane pokrovitelj in ima kot tak na obnem zboru vsako leto pasivno in aktivno volilno pravico. — Jakob Dimnik, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI OKRAJ zboruje v četrtek 6. marca ob 10. uri v mali dvorani »Narodnega doma« po sledečem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo predsednika. 3. Dopisi. 4. Določitev članarine za leto 1924, in izprememba vplačevanja taiste. 5. O kolekovanju šolskih listin poročila tov. Knaflič. 6. »Domači kraj v službi produktivnega zgodovinskega pouka«, poročevalec tov. Vauda. 7. Slučajnosti. Matični listi in iz-

kazi, volitve stalnega konferenčnega odbora, ukinitev višjega šolskega sveta itd.

= KRŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ima svoj redni občni zbor v soboto, 8. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v risalnici meščanske šole v Krškem. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. »Ob jadranski obali«, predavanje s skioptičnimi slikami. (Predava g. dr. Iv. Lah iz Ljubljane). 3. Poročilo odbora in pregledovalcev računov. 4. Volitve. 5. »Podmladek rdečega križa« (referira tov. M. Levstikova). 6. Slučajnosti. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Udeležba obvezna. Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER zboruje v četrtek, dne 6. marca t. l. v Slatini Radnici in dvorani restavracije gosp. Vujec z začetkom ob 8. uri po sledečem dnevnem redu: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Rešitev došlih dopisov. 3. Razne stanovske in šolske zadeve. 4. Socialna ustanova učiteljstva Slovenije. Poročila K. Mavrič. 5. Poročilo tov. Pertl in Gabrijelčič o »Narodni Prosveti« in »Učitelju«. 6. Praktično knjigovodništvo. Poročata in praktično razkazuje meščanskošolski ravnatelj Dragotin Humek in meščanskošolski učitelj Josip Korošec iz Maribora. Pridite polnoštevilno! Odčnost se mora opravičiti! — Mavrič.

= ŠMARSKO - ROGAŠKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA občni zbor se vrši v soboto 8. marca t. l. ob 9. uri v Šmarju. Poleg običajnih točk predava tovariš Burdian »Nekaj pomislekov o uvedbi matičnih listov in izkazov o šolskem napredku«. Potem slede poročila tajnika, blagajnika in volitve. Določijo se članarina za leto 1924. Za odbor vabi predsednik.

= MARNBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 8. marca ob 9. uri v Marenbergu v šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »O Matičnih listih«, »Izkazih« in »Matrikah«, poročila M. Lešnik. 4. O »Podmladku Rdečega Križa«, poročila J. Golob. 5. Spremembe društvenih pravil in »Poslovnik«, poročila Womer. 6. Poročilo zastopnika v okrajnem šolskem svetu, tov. Viher. 7. Poročilo društvenega odbora. 8. Volitev novega odbora. 9. Slučajnosti in nasveti. Polnoštevilno udeležbo pričakuje odbor.

= BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje 8. marca 1924 ob 12. uri v črnomeljski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Poročilo prosvetnega odseka o načrtu za bodoče leto. 4. Spomini počitniškega izleta na naš jug — poročila tovariš Mrovlje. 5. Slučajnosti. Odbor.

= SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 8. marca na Pragerskem v poslopju osnovne šole s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitanje zadnjega zapisnika. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Predavanje okrajnega šolskega nadzornika g. M. Lichtenwallnerja: »Notranja reforma našega šolstva kot prva potreba sedanjih dobe«. 4. Slučajnosti. Začetek točno ob 10. uri. Udeležba je za vsakega člana obvezna. Zaradi obeda se je zgledati do 5. marca pri šolskem vodstvu v Spodnji Polskavi. Odbor.

= NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ima v soboto 8. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu svoj redni občni zbor po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o delovanju v minulem letu. 3. Račun za 1923 leto. 4. Volitev novega odbora. 5. Laž in resnicoljubnost v šoli, poročila tov. L. Koželj. 6. Slučajnosti. Polnoštevilno udeležbo pričakuje odbor.

= SAVINJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO PA VRANSKI OKRAJ ima svoj občni zbor na Gomilskem v četrtek, 6. marca t. l. ob 14. Dnevni red. 1. Poročilo predsednika. 2. Poročila tajnika in blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Razgovor »Kako proslavimo 50-letnico našega društva?«. 5. Podavanje o Škuljevem načrtu »Socialna ustanova učiteljstva«, referira tov. Bogomir Zdošek. Udeležba obvezna! Tovariše(ice) prosim, da razmišljajo zlasti o 4. točki dnevnega reda in stavijo novemu odboru tozadevne predloge in nasvete. — Pol ure pred obnim zborom odborova seja. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 8. marca v 12. uri v deški šoli v Konjicah. Vzpored: 1. Hospitacija v V. razredu (5. šolsko leto); predmet: računstvo; tema: razštevjanje celotnih oziroma desetinskih števil z desetinskimi števili. Po hospitaciji razgovori o tej temi na podlagi lastnih izkušenj. 2. Zadnji zapisnik. 3. Dopisi. 4. »Kronika kebeljske šole«, poročila tov. A. Strigl. 5. Iz vprašalne